

PÆDAGOGISK LÆREPLAN

DAGPLEJEN I FREDERICIA

RAPPORTEN ER HENTET: OKTOBER 2024
FREDERICIA KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	2
1.1 Læsevejledning	2
1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	4
2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	5
2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	5
2.2 Pædagogisk læringsmiljø	9
2.3 Samarbejde med forældre om børns læring	10
2.4 Børn i udsatte positioner	11
2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen	12
3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	14
3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	14
3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	14
4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	16
4.1 Alsidig personlig udvikling	16
4.2 Social udvikling	18
4.3 Kommunikation og sprog	19
4.4 Krop, sanser og bevægelse	20
4.5 Natur, udeliv og science	21
4.6 Kultur, æstetik og fællesskab	23
5 EVALUERINGSKULTUR	25
5.1 Evalueringskultur	25
5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	25
6 UDVIKLINGSPLANER	26

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

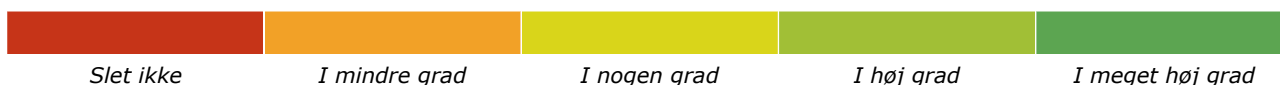
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

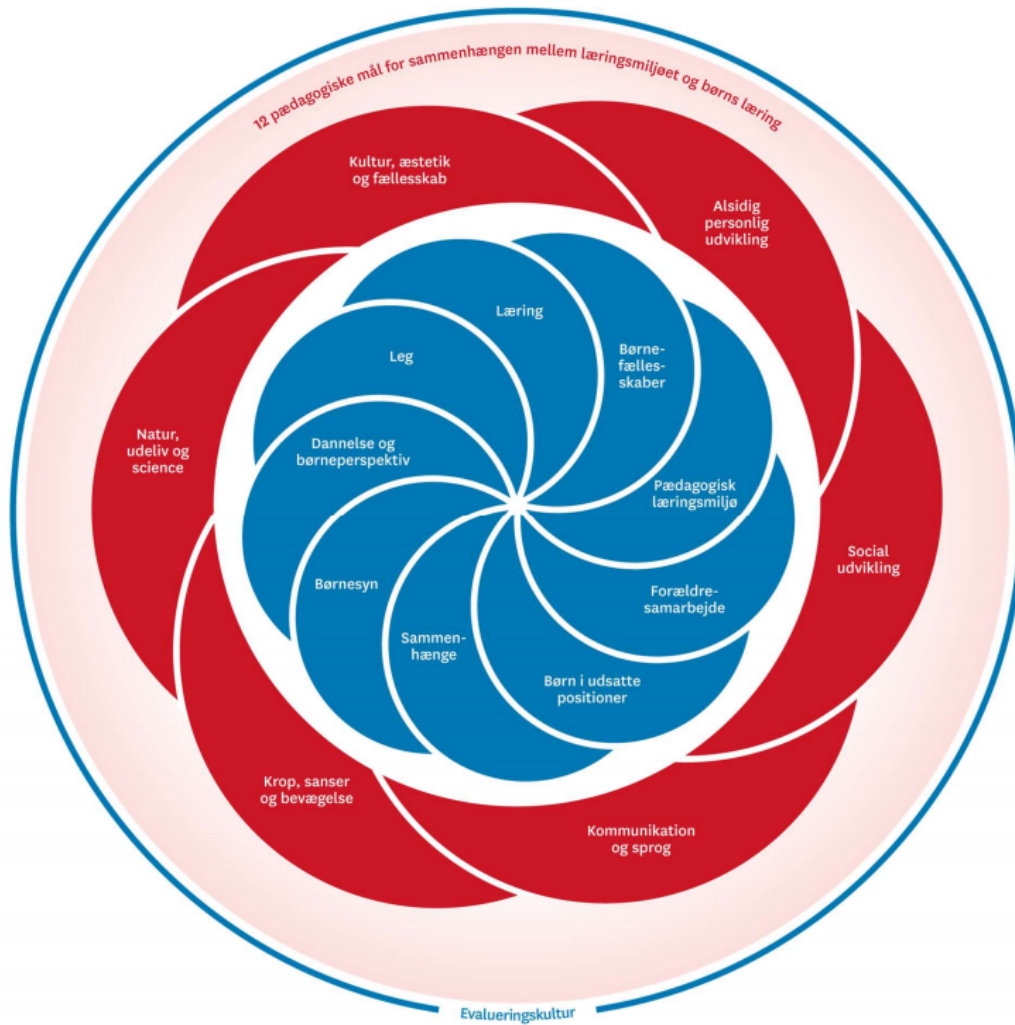
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarene på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Dagplejen er Fredericias største daginstitution, med dagplejere og legestuer fordelt over hele kommunen. I Dagplejen stræber vi mod at være et moderne og professionelt tilbud til børn i alderen 0-2 år. I Dagplejen arbejder vi på et solidt fundament forankret i lovgivningen omkring den pædagogiske læreplan. Derudover tager vores arbejde med kerneopgaven udgangspunkt i Fredericia Kommunes Politik for Børn, Unge og Uddannelse, kommunens ledelse og medarbejdergrundlag samt de 4 pejlemærker: Trivsel, matematisk opmærksomhed, sproglig opmærksomhed og fremtidens kompetencer. I Dagplejen:

- Skaber vi nærhed og trygge relationer
- Vi tilbyder et lærerigt miljø i hjemlige rammer
- Skaber udvikling og trivsel for det enkelte barn gennem leg og læring
- Tilbyder gæstedagpleje ved sygdom og ferie

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn:

I Dagplejen Fredericia tager børnesynet afsæt i FN's Børnekonvention og i Fredericia kommunes Børne- & Ungepolitik.

Børnesynet hviler på 3 fundamentale grundsten:

- **Tryghed – trivsel**
- **Deltagelse – dannelse**
- **Omsorg - Læring**

I dagplejen betyder det, at børnene møder **autentiske voksne**, der næres ved samværet med dem og som indgår i anerkendende relationer med dem.

Dagplejerne har fokus på, at alle børn bliver set, hørt og respekteret. Børnene møder voksne, der deler hensigt med dem, og som støtter dem i at blive livsduelige og robuste.

I Dagplejen arbejder vi ud fra en **anerkendende tilgang**, hvilket betyder, at vi ser hvert enkelt barn som unikt. Vi respekterer barnets egne følelser og grænser ved at se, lytte og prøve at forstå barnets intention og at sætte ord på de følelser, de er i. Vi har fokus på social inklusion samt det at skabe **deltagelsesmuligheder** i meningsfulde fællesskaber for alle børn.

Dagplejen er forpligtet på at skabe forskellige læringsmiljøer, der indbyder til leg og medbestemmelse. Læringsmiljøet støtter barnet i samspillet med andre, og her finder læring og dannelse sted.

I Dagplejen betyder det, at:

- vi møder barnet anerkendende
- vi bakker op om de initiativer, børnene selv tager og støtter og vejleder dem i at komme i mål.
- vi giver plads, tid og rum til, at barnet kan udvikle sine kompetencer med udgangspunkt i den enkeltes zone for nærmeste udvikling.
- det enkelte barn er i fokus, og den opmærksomme dagplejer ser og understøtter barnets hensigter.
- samspillet mellem børnene vægtes højt, da inddragelse af alle børn er i højsædet.

Fortælling: To børn arbejder sammen for at få en træstamme ned til vandet. Stammen er tung, men de kæmper. Det ene barn giver op og går væk. Den anden kæmper stadig videre. Dagplejeren tilslutter sig kampen om stammen, og den før opgivende dreng vender tilbage og deltager igen. Nu lykkedes det de to drenge og dagplejeren at få stammen i vandet.

Kobling til grundelement: Det ene barn oplever, at opgaven er for svær og opgiver, men da dagplejeren støtter op, ser han, at opgaven kan løses, og han træder til igen for at hjælpe. Det bliver dermed til en succesoplevelse for ham at være med i fællesskabet. At dagplejeren deltager, gør at barnet føler sig anerkendt i, at det opleves svært for ham. Med hendes deltagelse, føler barnet tryk og får nyt gå-på-mod

Dannelse og børneperspektiv:

Fredericia Kommunes Børne- og ungepolitik bygger på, at alle børn er forskellige og har forskellige vilkår og forudsætninger. Børn er som udgangspunkt nysgerrige og eksperimenterende og skal ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling. Børn udvikler sig gennem deltagelse i fællesskaber. Fredericia kommune ser børns deltagelse i demokratiske sammenhænge som en væsentlig forudsætning for at børnene lærer at orientere sig - og ruste sig til at handle i en global verden. Arbejdet med **dannelse** skal altid tage udgangspunkt i et **børneperspektiv** og bl.a. sigte mod at udvikle børnenes kritiske stillingtagen og selvstændighed. Det dannende indhold skal være meningsfuldt og udfordre barnet i sin måde at begribe verden på.

I Fredericia kommunes Børne- og ungepolitik fremhæves den eksperimenterende dimension som væsentlig for barnets læring. Rammerne – og herunder de voksne – er betydende for, at børnene bevarer og udvikler deres naturlige nysgerrighed, lyst til at bevæge sig og lyst til at skabe. **Legen** har en eksperimenterende dimension, hvor barnet "går på opdagelse", er undersøgende og nysgerrig og herigennem får barnet viden og erfaring om sig selv og sin omverden.

I Fredericia Kommunes Børne- og ungepolitik forstås **læring** bredt og som noget, der sker gennem leg, relationer, bevægelse, planlagte aktiviteter og udforskning af natur og omgivelser. Der skal være plads til at eksperimentere og fejle. Læringsfællesskaber, der bygger på og fremmer praktiske, digitale, kreative, innovative, musiske og sociale færdigheder, skal indgå med vægt i børns hverdag.

I Fredericia kommune skal børn opleve at være del af et fællesskab med plads til mangfoldighed og mulighed for at udvikle sociale kompetencer samt at få oplevelse af at høre til og være med til at gøre en forskel i et fællesskab. Børnene indgår i sociale **fællesskaber** med andre børn og voksne. De voksne har ansvaret for, at der skabes et socialt rum, som alle er fælles om, og hvor børnene kan vise initiativ og være aktivt deltagende.

I dagplejen betyder det at:

- Vi arbejder med medbestemmelse og aktiv involvering, så barnet får en oplevelse af at være værdifuld og værd at lytte til.
- Vi møder barnet med positive forventninger og justerer os efter barnets behov. Vi understøtter, følger og udvider.
- Vi arbejder med at skabe inviterende og foranderlige læringsmiljøer, der understøtter og motiverer barnets nysgerrighed, interesse og udvikling.
- Særligt i rutine situationer arbejder vi med barnets læring og almen dannelse igennem aktiv deltagelse, selvhjulpethed, selvbestemmelse og hensyntagen til andre.
- Vi arbejder med demokrati i børnehøjde blandt andet gennem turtagning, fællesskabsfølelse, italesætte forskelligheder og understøtning i at håndtere konflikter fredeligt, hvor vi sikrer, at alle børns perspektiver og personligheder bringes i spil.
- Vi arbejder med selvevaluering og ser på egen praksis med kritiske øjne, dette for at sikre at vi responderer og forholder os til alle børnenes perspektiver, både de verbale og nonverbale. Blandt andet gennem billede, dokumentation, video og sparring med læringsmiljøpædagoger.

Fortælling: Et barn har svært ved at forstå og udtrykke nuancerne i sine følelser og er udfordret på at kunne aflæse andres følelser. Dagplejerne tager billeder af barnet i forskellige følelsesmæssige situationer, fx når barnet er ked af det, glad, sur, eftertænksom, træt osv. Hun bruger disse billeder i hverdagen sammen med barnet, som derved får mulighed for at udtrykke sig gennem billederne. Barnet får et sæt med hjem, så de også kan hjælpe barnet med at sætte ord på derhjemme.

Kobling til grundelementet: Dagplejerne giver barnet en mulighed for at forstå sig selv, sit eget udtryk og sine følelser. Dette støtter barnets almene dannelse, selvværd og styrker barnet i at forstå og regulere egne følelser. Dette vil også hjælpe barnet til bedre at indgå i samspil med de andre børn.

Leg

I Fredericia kommunes Børne- og Ungepolitik fremhæves den **eksperimenterende dimension** som væsentlig for barnets læring. Rammerne – og herunder de voksne – er betydende for, at børnene bevarer og udvikler deres naturlige **nysgerrighed**, lyst til at bevæge sig og lyst til at skabe. Legen har en eksperimenterende dimension, hvor barnet "går på opdagelse", er **undersøgende** og nysgerrig og herigennem får barnet viden og erfaring om sig selv og sin omverden.

I dagplejen vil vi skabe en legekultur, hvor børnenes dag er fokuseret omkring leg, og hvor **børnefællesskaberne** og **læringsmiljøet** har en central og inkluderende betydning. Det er igennem legen, at børn lærer og udvikler sig, og derfor ser vi de voksnes rolle i legen som en essentiel faktor for, at læring og udvikling finder sted. Dagplejerne skaber gode rammer for børnenes samvær og sikrer alle børns deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne.

Hos os betyder det, at børnene bliver mødt af dagplejere der:

- Opfordrer til leg
- Er rollemodeller i legen
- Selv har en legende tilgang.

Dagplejerne er desuden observerende, analyserende og guider og understøtter legen samtidig med, at de støtter op om børnenes personlige og sociale udvikling, der finder sted igennem legen.

Det betyder bl.a. at dagplejerne tager afsæt i forskellige typer af lege og **positionerer** sig derefter.

Dagplejerne både går foran, deltager aktivt og viser barnet, hvordan man kan lege med afsæt i forskellige temaer. Dagplejerne går også foran, når de laver pædagogiske aktiviteter, der støtter barnets udvikling af fælles opmærksomhed, sprog og selvregulering. Dagplejerne går ved siden af, når de på baggrund af observationer støtter op om legen ved at komme med inspiration og guider ved konflikter, så legen opretholdes.

Når dagplejerne går bagved betyder det, at de observerer og indsamler viden om de dynamikker, der er på spil i børnegruppen og på, hvordan hvert enkelt barns deltagelsesmuligheder understøttes. Observationerne bruges som et redskab til at analysere børnefællesskaberne og danner således fundamentet for de pædagogiske tiltag og lege set ud fra et børneperspektiv.

I Dagplejen er alle børn en del af et lille legefællesskab hos den enkelte dagplejer og et større legefællesskab i legestuen og på tværs af dagplejegrupper.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi anser legen som grundlag for læring gennem hele dagen. Både i de daglige rutiner, i planlagte og voksne styrede aktiviteter samt i de initiativer børnene selv tager.
- Vi er beviste om vores egen rolle i forhold til barnets leg og udvikler barnets lege kompetencer ved både at gå foran, ved siden og bagved legen alt efter behov.
- Vi skaber rammer, der giver barnet mulighed for at være nysgerrig, eksperimenterende og fantasifuld i legen.
- Vi justerer legen og læringsmiljøet i forhold til det enkelte barn og børnegruppens sammensætning.
- Vi sætter ord på barnets leg.

Fortælling: Et barn bygger tårn, imens de andre venter (u)tålmodigt på tur. Der er spænding i kroppen og opmærksomhed på det barn, der bygger tårn.

Kobling til grundelement: Vi ser/støtter op om det enkelte barn. Dagplejeren opfordrer til en leg, hvor der øves turtagning og giver plads til fordybelse. Dagplejeren anerkender barnet i, at det kan være svært at vente. Legen giver anledning til at tale om hvad barnet, der bygger, gør, og hvilken farve den næste klods har. Derved bliver den sproglige udvikling også en del af aktiviteten, og de øvrige børn er forsat aktivt inddraget.

Læring

I Fredericia Kommunes Børne og Ungepolitik forstås læring bredt og som noget, der sker gennem leg, relationer, bevægelse, planlagte aktiviteter og udforskning af natur og omgivelser. Der skal være plads til at eksperimentere og fejle. **Læringsfællesskaber**, der bygger på og fremmer praktiske, digitale, kreative, innovative, musiske og sociale færdigheder, skal indgå i børns hverdag.

I Dagplejen ser vi **trivsel** og **nære relationer** som forudsætning for læring og positiv udvikling.

Vores **læringssyn** bygger på den anerkendende tilgang, hvor børn mødes af nærværende og motiverende dagplejere, der har fokus på udvikling af børnenes forskellige personlige potentialer. Dagplejerne er opmærksomme på, at læring sker hele dagen, at børn lærer forskelligt og at læring sker både på det sociale, følelsesmæssige, fysiske og kognitive plan.

Læring og udvikling finder sted gennem aktiv deltagelse i meningsfulde læringsfællesskaber, og alle børn er vigtige deltagere i det sociale fællesskab med de kompetencer, de har. Dagplejerne sørger for et udviklende, inkluderende og anerkendende læringsmiljø med nærvær, empati, gensidig respekt og omsorg. Legen forstås som en væsentlig del af en lærende kontekst, hvor der er plads til at fejle. Den legende læring sker både med afsæt i børnenes spontane initiativer og gennem voksenstyrede leg og guidning.

Vi bygger forældresamarbejdet på den nære og tillidsfulde dialog omkring det enkelte barns læring. Vi har fokus på at skabe en sammenhæng mellem hjemmet og dagplejen og ser børnenes sproglige, motoriske, sociale og personlige læringsproces som et fælles ansvar. Læringsmiljøet i hjemmet har således ligesom læringsmiljøet i dagplejen afgørende betydning for barnets udvikling.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi ser legen som grundlag for læring igennem hele dagen. Både i de daglige rutiner, i planlagte og voksen styrede aktiviteter samt i de initiativer barnet selv tager.
- Vi er nysgerrig på hvad børnene er optaget af og udvider deres initiativer.
- Vi planlægger hverdagen, så der både er plads til planlagte aktiviteter og spontane muligheder for fordybelse.
- I praksis er der fokus på de 6 læreplanstemaer
- Vi understøtter barnet i både at være selvstændig, danne relationer og være en del af fællesskabet.
- Vi arbejder med læring gennem sanseoplevelser.
- Vi arbejder ud fra barnets nærmeste udviklingszone samt har øje for barnets potentielle udvikling zone. Dette sker i samarbejde med forældrene.
- Vi stiller alderssvarende krav samt styrker barnets selvværd ved at bygge videre på succes oplevelser.
- Vi arbejder med læring gennem barnets tilknytning til og spejling af voksne og andre børn

Fortælling: Et barn prøver at kravle op i et træ i haven. Det er svært og barnet er på vej til at opgive. Dagplejeren spørger: "Hvordan gør man egentlig?" Barnet prøver igen ved at løfte et ben op mod grenen. Dagplejeren foreslår herefter: "Måske du kan bruge en lille stol som hjælp?" Et andet barn hører det og kommer med en stol. Så lykkes det næsten at komme op! Måske næste gang?

Kobling til grundelementet: Barnet oplever succes med hjælp fra sin kammerat. Dagplejeren ser, at barnet er interesseret i at kravle op i træet, hun guider barnet kort. Dagplejeren har øje for det læringsrum, der opstår her og støtter barnet i at fortsætte ved at anerkende det, som barnet er i gang med. Hun forsøger at få barnet til selv at tænke i andre løsninger. Barnet lærer her noget grundlæggende om at kravle op i et træ og øger derved sin robusthed ved at få succes med ikke at give op. Hun får også erfaringer med det sociale samspil, da hun får hjælp af en ven

Børnefællesskaber

I Fredericia kommune skal børn opleve at være del af et fællesskab med plads til **mangfoldighed** og mulighed for at udvikle sociale kompetencer, samt at få **oplevelse af at høre til** og være med til at gøre en forskel i et fællesskab. Børnene indgår i mangeartede forskellige fællesskaber med både andre børn og voksne. De voksne har ansvaret for, at der skabes et socialt rum, som alle er fælles om, og hvor børnene kan vise initiativ og være aktivt deltagende.

I Dagplejen har vi fokus på, at børnene oplever sig som en **betydningsfuld** del af et børnefællesskab, da det styrker deres trivsel og læring. Børnene får erfaringer med og øver sig i at give og tage plads i fællesskabet. Børnene øver sig i at sige fra, markere egne grænser, reagere på uretfærdighed, udtrykke følelser, løse konflikter, vise omsorg, gå forrest og vise de andre børn, hvad der optager dem. I aktiviteterne giver dagplejerne børnene mulighed for at få erfaringer med at hjælpe hinanden og få forståelse for hinanden. Dagplejerne har forståelse for, at børnene i perioder kan være perifert deltagende i aktiviteter og i fællesskabet. Dagplejerne er tillidsvækkende og understøtter børn, der er kommet i konflikt, og bruger affektiv afstemning/spejling, så børnene selv får erfaringer med at løse konflikter.

I Dagplejen tilrettelægges praksis og læringsmiljøet i en vekselvirkning mellem interaktion barn-voksen og barn-barn og børnegruppen som en helhed. Herved får børnene forskellige

muligheder for at indgå i fællesskabet omkring både konkret opgaveløsning, lege og planlagte aktiviteter. Vi har en opmærksomhed på, at det enkelte barn føler sig som en del af både det lille og det store fællesskab. Dagplejen giver børnene erfaringer med at følge andre børns spor, hjælpe hinanden, spejle sig i hinanden og i dagplejeren og lærer derved at give plads til den forskellighed, der er blandt børnene. Dagplejen er et enestående læringsmiljø ift. at øve børnenes sociale kompetencer.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi inddrager forældrene som samarbejdspartner i skabelsen af positive og velfungerende børnefællesskaber.
- Vi præsenterer barnet for flere børnefællesskaber både i egen gruppe og i legestuerne.
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet således at alle børn bliver en del af et børnefællesskab på tværs af alder og udviklingstrin.
- Vi arbejder med at gøre børnene betydningsfulde for hinanden, blandt andet ved at bakke om gensynsglæde, sige farvel og italesætte børnene for hinanden.
- Vi giver børnene mulighed for at øve og udvikle mangeartede sociale kompetencer.

Fortælling: Kl. 8.30 begynder vi at gøre klar til at tage overtøj på. Felix på 2,11år er hurtig færdig med at tage sit tøj på. Emil 2,1 år har lidt svært ved at få elastikkanten op over sin bagdel.

Felix ser det, og dagplejeren spørger ham, om han ikke lige kan hjælpe Emil. Det vil Felix gerne – dagplejeren roser dem begge to for, at de har løst opgaven. De smiler begge to.

Kobling til grundelementet: Dagplejeren ser muligheden for at skabe et læringsrum, hvor det ene barn hjælper det andet. Det giver begge børn mulighed for at få nogle erfaringer med, at man i fællesskabet kan hjælpe hinanden. Ved hjælp fra en ven lykkes de begge med at komme i mål med opgaven. Begge børn oplever sig betydningsfulde for i fællesskabet.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Fredericia kommune har de fagprofessionelle og forældre sammen opgaven om at sikre det enkeltes barns trivsel, læring og udvikling. Dagplejeren understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling ved at gøre sig **pædagogiske og didaktiske overvejelser om læringsmiljøet**. Børnenes perspektiv, forudsætninger og sociale fællesskab skal altid medtænkes ved tilrettelæggelse af læringsmiljøet i institutionen.

I Dagplejen skaber vi læringsmiljøer, hvor der er fokus på differentiering, indretning og de voksnes positionering. Læring foregår hele dagen. Vi forstår legen i en lærende kontekst, så leg og læring følges ad i læringsrummet. Små legefællesskaber samt zoner, der inviterer til særlige legetemaer er udviklende for legen og danner basis for læring.

Dagplejeren skaber et læringsmiljø med **omsorg, struktur og forudsigelighed** som basis for tryghed. **Alle børn er forskellige**, og derfor har dagplejeren fokus på, at der stilles forskellige krav og at der varieres i metoder og indhold. Det betyder, at der kan være forskellige regler, rutiner og muligheder for, at alle børn oplever at lykkes og at mestre.

Dagplejeren er nærværende og skaber tydelige og overskuelige rammer, der danner grundlag for tryghed hos børnene og dermed forudsætning for læring. Nøgleordene i denne sammenhæng er tid og ro til fordybelse. Dagplejerne har fokus på, at læring foregår i alle dagens aktiviteter og gøremål og tager udgangspunkt i det enkelte barns **nærmeste udviklingszone**.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi arbejder med genkendelighed og faste rutiner for at sikre et godt læringsmiljø, hvor der skabes plads til blandt andet udvikling af sociale kompetencer og indbyrdes relationer i børnefællesskabet.
- Vi skaber rammer, der giver mulighed for fordybelse, spontanitet og leg.
- Vi reflekterer og justerer løbende de fysiske rammer i forhold til det enkelte barn og børnegruppens behov.
- Vi reflekterer over og justerer den voksnes rolle i forhold til kvaliteten af læringsmiljøet.
- Vi evaluerer løbende læringsmiljøerne med udgangspunkt i barnets respons og perspektiv på vores ramme
- Vi samarbejder med læringsmiljøpædagogerne for at skabe bedst muligt kvalitet i læringsmiljøerne både i de enkelte dagplejehjem og i legestuerne

Fortælling: Uro, konflikter og svært ved at vente på tur i garderoben gav anledning til at kigge nærmere på praksis og opstille et mål om, hvordan der kunne skabes mere ro i påklædningssituationen.

Dagplejeren iværksatte et tiltag, som skulle understøtte dette, ved at finde billeder af vejret og de forskellige beklædningsgenstande. Sammen med børnene kiggede dagplejeren på vejret og skabte en dialog herom, og de fik i fællesskab skabt en enighed om hvilke beklædningsgenstande, børnene skulle tage på. Beklædningsgenstandene blev hængt op på døren, og børnene fandt herefter stolt deres overtøj og fodtøj frem, mens der blev talt om, hvad de forskellige ting hed, og hvor de skulle bruges på kroppen.

Kobling til grundelementet: Dagplejeren er nysgerrig og innovativ på egen praksis med henblik på at få øje på, hvor der er mulighed for at justere i læringsmiljøet på en sådan måde, at børnenes læring understøttes. Børnene oplever derved sammenhæng og mening, idet de inddrages i processen. Hermed flyttes fokus flyttes fra det konfliktfyldte til det meningskabende og udviklende.

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Fredericia Kommunes Børne og Ungepolitik fremhæves det, at forældresamarbejdet er et **fælles ansvar**, hvor forældre og medarbejdere samarbejder om at fremme barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Det er et fælles ansvar, at opretholde god samarbejdskultur om barnet mellem forældre og dagtilbud.

I Dagplejen bygger vi forældresamarbejdet på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi prioriterer en daglig **gensidig, åben og ærlig dialog** om barnets

deltagelse i børnefællesskaberne og om, hvordan vi i fællesskab fremmer barnets trivsel og læring i hverdagslivet. Forældrene kan forvente, at vi deler glæder og bekymringer, som har betydning for deres barns trivsel og udvikling. Samt vi forventer, at forældrene deler deres glæder og bekymringer for deres barns trivsel og udvikling med os.

Vi møder forældrene med anerkendelse, ærlighed, forståelse, respekt og medinddrager dem i samarbejdet omkring barnets trivsel og udvikling. Vi forventer, at forældrene deltager aktivt i samarbejdet omkring deres barn.

Når vi sammen sætter os mål for barnets udvikling, så skaber vi de bedste forudsætninger for trivsel og læring.

Dagplejens forældrebestyrelse inddrages i de overordnede principper for arbejdet med Den styrkede læreplan. Samt data fra forældretilfredshedsundersøgelsen inddrages til at sætte spot på og arbejde med opmærksomhedspunkter omkring forældresamarbejde.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi ser forældrene som vores tætteste samarbejdspartner i forhold til at sikre barnets trivsel og udvikling.
- Vi har en tæt daglig kontakt med barnets forældre, hvilket giver barnet de bedste betingelser.
- Vi har et opstartsmøde med forældrene, før barnet starter, hvor der udveksles gensidige forventninger samt relevant information.
- Vi tilbyder flere samtaler efter behov.
- Vi overleverer til daginstitutionen inden børnehaven starter i samarbejde med forældrene.
- Vi arbejder med åbenhed og gensidig respekt.
- Ved bekymringer for barnets trivsel og udvikling inddrages forældrene i TRIVSEL+ samarbejdet med tværfaglige samarbejdspartnere
- Vi skaber sammenhæng i barnets liv gennem brobygning fra hjem til dagpleje og til hjem igen

Fortælling: Forældrene modtager et samarbejdskort, hvor vi viser, at vi øver ting i en given periode i henhold til barnets udviklingstrin.

Kobling til grundelementet: Når vi samarbejder med forældrene om barnet og arbejder i samme retning (mål), skaber vi de bedste forudsætninger for barnet. Barnet vil opleve en ensartet tilgang og det skaber ro til læring hos barnet.

2.4 Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Dagplejen forstår vi inklusion som **fællesskabets pædagogik**. Arbejdet tager afsæt i at styrke det enkelte individ i en kontekst, hvor hele det sociale miljø inddrages. Vi prioriterer derfor inklusion, differentiering og fællesskaberne højt.

Kvaliteten af interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Dagplejer har sammen med forældre og andre fagprofessionelle ansvar for at støtte børn i udsatte positioner og sikre, at alle børn deltager i meningsfulde fællesskaber. Når et barn er i dårlig trivsel, er der mange bagvedliggende forklaringer og sammen med forældre og andre fagprofessionelle går vi på opdagelse i mulige forklaringer og ser på

sammenhænge og mønstre. Dagplejer har fokus på at tilrettelægge læringsmiljøer, der giver de bedste betingelser for børn i udsatte positioner. Dagplejer understøtter børnene i fællesskaberne ved at være aktivt legende i børnehøjde.

For børn i udsatte positioner er det især vigtigt, at dagplejer holder øje på læringsmiljøet. Fokus i læringsmiljøet vil være at skabe struktur og genkendelighed, differentiere i krav og tænke i "alternativer". Vi anvender begrebet "Den pædagogiske bagdør", som betyder, at man i en given aktivitet, åbner en mulighed for barnet til at bakke ud af aktiviteten eller at deltage på et andet niveau for at give alle, uanset kompetencer, deltagelsesmuligheder i aktiviteten og fællesskabet.

Et tæt forældresamarbejde er særlig alt afgørende for børn, der er i en udsat position. Det er et fælles ansvar. Vi ønsker et sparringsfælleskab med barnets forældre, hvor relationen er tæt og alle føler sig taget alvorligt, inkluderet og involveret i at hjælpe barnet. Sammen med barnets forældre skaber vi et helt billede af barnet, hvilket gør, at vi sammen kan sætte mål for barnets udvikling. Når vi stræber efter fælles mål, vil barnet opleve det trygt og forudsigeligt.

Når et barns trivsel og udvikling er truet igangsætter vi TRIVSEL+ forløb, som samler og koordinerer indsatsen omkring barnet på tværs af familie, Dagplejen og tværfaglige samarbejdspartnere.

I Dagplejen betyder det at:

- Samarbejder løbende med forældre og eksterne samarbejdspartnere i forhold til barnets trivsel og udvikling. Er barnets trivsel og udvikling truet koordineres TRIVSEL+ forløb
- Arbejder ud fra en anerkendende tilgang til barnet, hvor vi tager udgangspunkt i barnets ressourcer og nærmeste udviklingszone, ser bagom barnets adfærd samt sætter ord på barnets følelser og sikrer en god relation til barnet.
- Tilrettelægger læringsmiljøet således at barnet oplever genkendelighed og forudsigelighed og sikre at barnet har en pædagogisk bagdør. Dagplejen justerer aktiviteter og leg ud fra barnets dagsform.
- Tager udgangspunkt i og fremhæver barnets kompetencer og interesser i børnegruppen, og guider barnet både kropsligt og verbalt i relationerne til andre børn.
- Understøtter barnet i hensigtsmæssige mestningsstrategier og adfærd samt arbejder nytænkende og innovativt ved behov.

Fortælling: Alle børn leger og griner. De tager tæpper og køkken ting med ind i hulen, men tre af børnene vil ikke have den sidste dreng med. Dagplejeren forsøger at opmuntre dem til at tage ham med - uden

held. Dagplejeren vælger at tage denne ene dreng med hen til Legobordet. Det ser de andre børn i hulen og kommer for at lege med. Efter et stykke tid leger alle fire drenge i hulen sammen.

Kobling til grundelementet: Dagplejeren hjælper barnet ind i fællesskabet, ved at gøre hans leg attraktiv for de andre børn. Ved at hun sætter sig selv i spil i legen, får hun skabt en opmærksomhed på barnets ressourcer. Derved får de andre børn øje på dem og der udvikler sig en god fælles leg.

2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27)

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe)

I Dagplejen arbejder vi ikke med sammenhæng til børnehaveklassen. Men vi arbejder med overgange i barnets liv.

En livsovergang for barnet er kendetegnet ved, at den indebærer væsentlige forandringer i barnets liv, fordi barnets identitet, relationer og roller grundlæggende forandres på én gang.

I Dagplejen bestræber vi os på at skabe trygge overgange i barnets liv. Det gælder både overgangen fra hjem til dagpleje, interne

overgange i Dagplejen og fra Dagplejen til børnehave. For at give barnet de bedste betingelser for overgangene kræver det, at vi indgår i et gensidigt samarbejde om at ruste barnet til det nye, som kommer.

I dagplejen betyder det at:

- Vi indgår i åben og respektfuld dialog med forældrene forud for barnet opstart i dagpleje (opstartsmøde ved dagplejer) - inddrager her sundhedsplejersken ved behov
- Tilrettelægger opstarten og indkøring efter barnets og familiens behov
- Vi udfylder overgangsbeskrivelser i H&H forud for barnets overgang til institution
- Dagplejen besøger, hvis muligt, barnets institution forud for overgangen

3 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Dagplejen Fredericia strækker sig over hele kommunen, og mulighederne for den enkelte dagplejere er forskellige, alt efter bopæl. Langt de fleste dagplejere har både skoven, stranden og havet indenfor tæt rækkevidde. Alle dagplejere får stiller ladcykel og motorvogn til rådighed, så det er nemt at komme rundt. Vi ser nærmiljøet som en naturlig og vigtig udvidelse af vores pædagogiske læringsmiljøer, som Dagplejen gør brug af på daglig basis.

Dagplejen har rundt i kommunen adgang til spejderhytter, gymnastiksale og andre faciliteter. I Dagplejen samarbejder vi løbende med andre institutioner fx plejehjem, seniorhuse, daginstitutioner, kirker, biblioteket mv. I Dagplejen er vi altid åbne, nysgerrige og opsøgende på at danne relationer, udveksle erfaringer og skabe forbindelser, der knytter sig til lokalsamfundet, da vi ser, at der herigennem er muligheder for at etablere og skabe andre former for læring, udvikling og dannelse for børnene. Dagplejen giver børnene erfaringer med, hvilke kvaliteter der findes i vores lokalmiljø. Et godt kendskab til nærmiljøet og lokalsamfundet er desuden med til at give barnet en indsigt i områdets muligheder og ressourcer, og det er en viden og en værdi, vi gerne vil give videre til børnene.

Dagplejen har en aktiv forældrebestyrelse, der afholder møder minimum kvartalsvis eller ad hoc ved behov. Udover de formelle bestyrelsesopgaver, inddrages bestyrelsen i arbejdet omkring udviklingen af den pædagogiske kvalitet på baggrund af resultaterne fra de ordinære tilsyn.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Ordet børnemiljø anvendes som samlet begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø. Børnemiljøet bliver skabt af den gensidige påvirkning, som finder sted mellem børnene, dagplejeren og omgivelserne. Tilsammen medvirker et godt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø til, at børn får de bedste betingelser for at trives, lære, dannes og udvikle sig.

- Det fysiske børnemiljø handler om de fysiske forhold og rammer indendørs og udendørs.
- Det psykiske børnemiljø handler om, hvordan børnene trives med sig selv, de andre børn og med de voksne.
- Det æstetiske børnemiljø handler om, hvordan børn gennem sanserne oplever og påvirkes af de rum og rammer, der omgiver dem.

I Dagplejen tilbydes et fysisk børnemiljø, der oser af hjemlige omgivelser. I Dagplejen udvikler og justerer den enkelte dagplejer løbende de fysiske rammer og forhold både inde og ude. Det fysiske børnemiljø er nært forbundet med det pædagogiske læringsmiljø, hvor indretningen tilgodeser og faciliterer legen, relationer og de alsidige pædagogiske aktiviteter. Indeklimaet, sikkerhed og hygiejne ses som vigtige elementer for at skabe et godt fysisk børnemiljø, hvor især håndhygiejne og hyppig udluftning er medvirkende til et godt indeklima. Dette gør sig også gældende i legestuerne.

I Dagplejen ses det psykiske børnemiljø som nært forbundet med vores børnesyn, hvor særligt den anerkendende tilgang har stor betydning for barn voksen relationen og for tillid og tryghed. Dagplejeren arbejder kontinuerligt og målrettet med relationerne mellem børnene for at styrke venskaber og børnefællesskaber, samt at alle oplever sig som en betydningsfulde og værdifulde for fællesskabet. Gennem samvær og relationer arbejder dagplejeren med at udvikle og styrke børnenes sociale kompetencer og dannelse, så børnene lærer at omgås hinanden på en respektfuld måde.

I Dagplejen sættes fokus på det æstetiske børnemiljø gennem indretning, udsmykning, stemninger og sanseoplevelser. Børnemiljøet skal virke stimulerende og inspirerende, så både børn og voksne oplever det som et rart sted at være, hvor der er mulighed for at børnene kan udforske og eksperimentere. Arbejdet med det æstetiske børnemiljø ligger sig tæt op af Dagplejens arbejde med årstider og traditioner. Disse bliver de bærende elementer til at udfolde, udforske og udvikle det æstetiske børnemiljø.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Fredericia Kommunes Børn & Unge politik bygger på at alle uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et stimulerende læringsmiljø. Børn skal opleve tryghed og sikkerhed, og de skal udfordres og motiveres bedst muligt. Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, så de derigennem opbygger tillid til egne potentialer.

Børn skal støttes i at eksperimentere med og håndtere følelsesudtryk, så det medvirker til at udvikle livsduelighed og robusthed.

Dagplejeren skal derfor invitere børn til at deltage i sammenhænge, hvor grundlæggende erfaringer med demokrati og dannelse skabes. De skal støtte børnene i at gå på opdagelse i deres eget og andres liv, ligesom de skal understøtte børnene i at være vedholdende og innovative.

I Dagplejen giver vi barnet plads til udfoldelse, så det kan gøre sig egne erfaringer i et stimulerende læringsmiljø skabt af den voksne, som følger barnets initiativ. Den voksne danner rammen for et trygt fællesskab og giver børnene mulighed for fordybelse. Barnet udforsker og eksperimenterer med fælles opmærksomhed og indlevelse. Dette er med til at udvikle barnet gå-på-mod, nysgerrighed og selvtillid. Vi har i Dagplejen fokus på at skabe forudsætning for, at alle børn trives og udvikler et sundt selvværd.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi arbejder med at skabe en tryk tilknytning, der støtter barnet i at bearbejde indtryk, stimuli og følelser.
- Vi anerkender, herunder benævner, spejler og respekterer barnets følelser og adfærd.
- Vi understøtter barnets ressourcer og udvikling af gode mestringsstrategier.
- Vi har fokus på stjernestunder og succesoplevelser, der styrker barnets selvværd.
- Understøtter og respekterer barnet i at mærke og sætte egne grænser.
- Vi understøtter barnets robusthed og hjælper barnet til at håndtere udfordringer og være vedholdende, når barnet møder modstand.
- Vi arbejder med barnets engagement og deltagelse gennem mange forskelligartede fællesskaber og aktiviteter, der blandt andet understøtter barnets evne til fordybelse, koncentration og vildskab.
- Vi både følger og udvider barnets initiativ, perspektiv og nysgerrighed.

Fortælling: Det har regnet lidt. Pigerne løber rundt for at finde bare en lille bitte vandpyt. Uden held. L finder hurtigt 2 vandkander. Hun kigger ned i dem. S kommer til. "Vand" råber L. "Ja, jeg kan godt se, at der er lidt vand", siger dagplejeren. De tipper hurtigt vandet ud af hver sin vandkande. Da L ser, at der ikke er mere vand, smider hun sin vandkande. Kort efter smider S også sin. "Mere vand" siger L. "Du vil gerne have mere vand? Hvad gør vi så?" spørger dagplejeren. L løber lidt rundt og griber så hurtigt sin vandkande og prøver at hive i S's, som dog holder godt fast i den og begynder at blive lidt ked af det. L stopper op og kigger sødt på S. "S vand" siger hun, mens hun stille og roligt hjælper S og de 2 vandkander

om til vandslangen bag huset. Hun prøver ihærdigt at nå vandhanen for at få vand. "S vand" siger hun igen og hjælper S hen til vandhanen. S, som er meget mindre end L, prøver at gøre ligesom L, men kan heller ikke nå. "Vand" siger L og fører dagplejerens hånd hen mod vandhanen. Dagplejeren kigger på L og siger "I vil gerne have hjælp til at åbne for vandet?" L hopper op og ned af glæde. "Jaaa vand". Dagplejeren tænder for hanen og L styrer vandslangen, så vandet strømmer ned i vandkanderne. Dagplejeren slukker, da kanderne er halvfylde. "Værsgo, nu kan I tage dem med om på fliserne" siger hun. L knokler for at slæbe sin kande. Det lykkes for hende. S kan ikke rigtig få fragtet sin vandkande videre, så hun går fra den. Det ser L og kommer til hjælp. "Mig lælp Fie - tunk" siger hun. Hun slæber den hen til S. Først tipper L vandet ud af sin, og derefter gør S det samme. De hopper ivrigt rundt i vandet. De fik kun en lille vandpyt ud af det, men de lykkes med samarbejdet.

Kobling til læreplanstemaet: Barnet L viser selvstændighed og selvforståelse, da hun selv finder løsninger, som også trækker på den voksnes deltagelse og engagement - derved føler hun sig hørt og set. Barnet fik en følelse af både:

- selvstændighed - hun fandt selv på en løsning.
- selvhjulpethed - hun slæbte selv vandkanderne.
- selvtillid - hun kunne godt!
- selvværd - hun føler sig hørt og set. Og ikke mindst - hun hjalp sin ven.
- selvfølelse - hun lærte lidt om sin egen begrænsning, men også om sine egne evner. Barnet S får også mulighed for at udvikle sine kompetencer og mulighed for at spejle sig i et barn med lidt flere kompetencer
- selvværd - S bliver set i sine manglende kompetencer
- selvfølelse - S lærer om sine egne begrænsninger, men ser også værdien i at blive hjulpet (samarbejdets muligheder)

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Fredericia kommune skal alle børn opleve at høre til. Stærke relationer skaber stærke mennesker. Ansatte og forældre har et fælles ansvar for udvikling af sociale fællesskaber i dagtilbud og fritid. I Dagplejen anser vi relationer og fællesskaber som grundlaget for, at børnene lærer om empati, sociale kompetencer og at være en del af noget større. Læringsmiljøerne i Dagplejen understøtter børnenes sociale udvikling og demokratiske dannelse. I Dagplejen gør vi os umage for at børn skal opleve sig inddraget, og at deres bidrag er værdifulde både for dem selv og andre i fællesskaber. I Dagplejen øver børnene sig, alt efter alder og kompetencer i, at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter. Dagplejerne hjælper børnene med at se hinanden, og understøtter dem i de sociale spilleregler. Vi lægger stor vægt på at hjælpe børnene med at bidrage til fællesskabet, og er meget opmærksomme på børnenes leg og legens betydning for børnenes sociale udvikling. Vi er som voksne bevidste om vores egen position ift. legen for at bidrage til det bedst mulige læringsrum og børnefælleskab.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi understøtter barnets empatiske udvikling og italesætter følelser både egne følelser og kammeraternes.
- Vi fremhæver og anerkender børnenes forskelligheder.
- Vi arbejder med børnenes indbyrdes relationer og udvikling af venskaber både i legen, aktiviteter og rutiner.
- Vi øver barnet i at udsætte egne behov og indgå som en del af gruppen. f.eks. gennem turtagning.
- Vi styrker børnenes indbyrdes relationer gennem fysisk berøring.
- Vi anser og omfavner konflikter som en naturlig del af barnets læring og sociale udvikling.

Fortælling: Tre børn i alderen 1 til 2 1/2 år leger sammen om en puttekasse. Børnene er fælles om aktiviteten og skiftes til at putte klodser i kassen. Ved at være fælles om en aktivitet lærer børnene at vente på hinanden, empati, og at de kan få hjælp af hinanden, så de lykkes med aktiviteten; her at få alle klodserne i putte-kassen.

Kobling til læreplanstemaet: Børnene lærer igennem legen at aflæse hinanden, at vente på tur og gøre brug af deres forskellige kompetencer. Den voksne positionerer sig og indtager her pladsen på sidelinjen, observerer legen og guider når der er behov for dette. Den voksne er opmærksom på det enkelte barns nærmeste udviklingszone og udfordrer/hjælper barnet til at udvide dets kompetencer.

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Fredericia Kommune arbejder vi på udvikling af børn og unges sproglige færdigheder.

Dagplejen skal understøtte alle børns udvikling af sprog, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Læringsmiljøet skal sikre, at dagplejerne via refleksion over organisering og pædagogiske/didaktiske overvejelser skaber samtaler af høj kvalitet i alle sammenhænge.

Det er vigtigt, at børn tidligt i dagtilbud får varierede oplevelser med skriftsprog, kommunikationsplatforme, nonverbal kommunikation og symbol- og billedsprog. Det er ligeledes centralt, at dagplejerne er bevidste om, at de fungerer og skal agere som sproglige rollemodeller for børnene, som børnene for mulighed for at spejle sig i. Der bliver givet god tid til at fordybe sig i kommunikationen med det enkelte barn, som ofte også understøttes af visuelle hjælpemidler.

Dagplejeren skaber forudsætninger for, at børnene føler sig set og hørt. Vi er bevidste om, at børns kommunikation og sprog tilegnes og udvides gennem den nære relation mellem dagplejer og barnet.

Børnene guides derfor til at indgå i

fællesskaber med andre børn og voksne. Billeder bruges som redskab til at styrke og udvikle børns hukommelse og sprogforståelse, og når der sættes ord på handlinger, udvides barnets ordforråd.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi skaber kontakt og fælles opmærksomhed med barnet ud fra både gestik, berøring, mimik og det talte sprog.
- Vi benævner barnets handling, adfærd og følelser, herunder italesætter legen
- Vi arbejder med turtagning både i barnets sproglige og før sproglige initiativer, og her udviser vi tålmodighed og afventer barnets svar.
- Vi har fokus på barnets nonverbale kommunikation.
- Gennem benævnelse, samtaler og dialog udvider vi barnets sprogforståelse og ordforråd.
- Vi har fokus på motorikkens betydning for den sproglige udvikling
- Vi arbejder med konkrete tiltag, der styrker barnets sproglige udvikling, så som: Sprogtrapper, Dialogisk læsning, mundmotorik, tegn til tale, synge, danse, rim og remser.
- Det kommunikative fokus i Dagplejen udspringer af Fredericia kommunes literacy strategi, samt det lovpligtige arbejde med sprogtrapper.

Fortælling: Et yngre barn og et ældre barn står sammen og ser på billeder af, hvad de har lavet i løbet af ugen. Opslagene hænger ved indgangen til dagplejehjemmet, så de er tilgængelige både for børn, dagplejer og forældre.

Kobling til læreplanstemaet: At billederne hænger ved indgangen, giver anledning til dialog børnene imellem, samt mellem børnene og deres forældre ved aflevering/afhentning. De kan støtte børnene i deres fortælling om, hvad de har lavet i dagplejen i dag. Hukommelsen bliver styrket hos de små, når de ser på billederne, og de er derfor med til at genskabe de følelser, de havde i momentet. Den voksne støtter børnene i kommunikationen ved at sætte ord på, hvad de ser, og hvad de gør.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
  - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

I Fredericia Kommune skal alle børn have mulighed for at bruge deres krop og sanser til at udforske sig selv og omverdenen. Barnet formes via sansestimuli og kropslige erfaringer. Gode og trygge bevægelsesfællesskaber gør børnene nysgerrige på at udfordre sine egne motoriske kompetencer og til at tilegne sig nye bevægelsesmønstre. Det medvirker til at udvikle kropsbevidsthed og bevægeglæde. Børnene bliver inspireret af hinanden og af de voksnes måder at bruge bevægelsesmiljøerne på.

Dagplejen skal være nysgerrige på at udfordre hvert enkelt barns sansemotoriske kompetencer igennem leg, aktiviteter og dagligdagsrutiner såvel inde som ude. Børn skal støttes i at være i bevægelse og i ro. Dette bidrager til fysisk, psykisk og social trivsel.

Vi har øje for barnets nærmeste udviklingszone og de stimuli og udfordringer, barnet har behov for at møde. Vi understøtter barnets udvikling og selvstændighed ved at tage udgangspunkt i tankegangen: "Så lad dog barnet gøre det selv". Vi understøtter altså, at barnet gør så meget som muligt selv.

Vi har flere dagplejere der arbejder fokuseret med pædagogisk idræt og derfor er certificerede idrætsdagplejere

I Dagplejen betyder det at:

- Vi arbejder med barnets selvhjulpelighed i tæt samarbejde med forældrene.
- Vi er bevidste om kroppens og motorikkens betydning for barnets psykiske og fysiske trivsel.
- Både i de daglige rutiner og i igangsatte aktiviteter har vi fokus på barnets selvforfølelse og evne til at mærke sig selv. Dette gennem arousal regulerende tiltag der bringer barnet i både høj og lav arousal: *Høj arousal*: sanglege, dans, tumle, trille ned af skrænter. *Lav arousal*: massage, yoga, stille musik, fodbad, læse bøger.
- Børnene udfordres i både genkendelige og nye kropslige og sansestimulerende aktiviteter både ude og inde og gennem hele dagen.
- Vi arbejder med barnets kropslige udtryk og kropsforståelse som udgangspunkt for at sætte egne grænser samt øve sig i at respektere og aflæse andres kropssprog og grænser.
- Som voksne tør vi være "først på dansegulvet" og være barnets motivationsfaktor for bevægelse og aktivitet. Samtidig accepterer og justerer vi os efter barnets udvikling og behov.
- Ved behov inddrager vi og samarbejder med både ergo- og fysioterapeuter.

Fortælling: Dagplejeren har lavet en motorikbane. Fire børn er i fuld gang med at prøve aktiviteten, hvor der balanceres, kravles, laves kolbøtter og sanses på forskelligt underlag. Dagplejeren hjælper og støtter børnene undervejs og opmuntrer dem samtidig til at prøve nye ting og se nye muligheder i aktiviteten ved at lave småændringer undervejs.

Kobling til læreplanstemaet: Dagplejeren tilbyder børnene et alsidigt legemiljø med plads til motorisk leg og bevægelse. Hun motiverer børnene til selvhjulpelighed og støtter dem ud fra deres udviklingstrin, hvilket giver børnene mod på at udfordre egen kunnen. Motorikbanen bliver stille og roligt ændret, da der skal være genkendelighed for barnet, og samtidig gør ændringerne, at barnet bliver udfordret motorisk. Dagplejeren sætter sig selv i spil og er først på dansegulvet. Hun justerer sig og positionerer sig ved på skift at være foran, ved siden af og bagved alt efter barnets behov. I bevægelsesglæden lærer børnene at mestre forskellige kropslige og sanselige indtryk samt motoriske udfordringer. De får et socialt fællesskab og lærer at vente på tur, hvorigennem empatien for hinanden også styrkes.

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Fredericia kommune arbejder vi for, at børn oplever deres læring som skabende, undersøgende og motiverende. Vi ser barnets første møde og læreprocesser om det naturfaglige som en tværfaglig dannelsesproces, der strækker sig helt fra de tidlige børneår og op gennem skoleforløbet. Gennem et læringsmiljø med fokus på den eksperimenterende tilgang lægges trædesten ud til at understøtte barnets nysgerrighed, foretagsomhed, kritiske forholdemåde til natur og oplevelse af forbundethed med verden omkring sig.

Barnets naturfaglige sansning og oplevelser i udelivet styrker dets deltagelsesmuligheder i fællesskabet – på tværs af alder, køn og kultur.

I Dagplejen giver vi børnene mulighed for at observere, udforske og deltage aktivt i naturen, naturens materialer og naturfænomener med deres forskellige sanser. Børnene får en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling og samtidig en fælles erfaring på tværs af alder med naturfænomener. Gennem eksperimenter med og i naturen stifter børnene bekendtskab med science – at sne bliver til is i frostvejr/kulde, sne bliver til vand i tøvejr/varme og frø skal bruge vand for at vokse sig til et stort træ.

Vi understøtter børnene og følger deres nysgerrighed, initiativer og lyst til at udforske naturen samt lærer dem om naturfænomener, så de danner erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge - en begyndende matematisk forståelse.

I Dagplejen har vi flere dagplejere der er certificerede såkaldte "Grønne spirer", hvilket betyder de i højere grad bruger naturen og naturfænomener i deres pædagogiske praksis.

I Dagplejen betyder det at:

- Vi udforsker og eksperimenterer med naturens egne kræfter og abstrakte begreber, så som vinden, temperatur ændringer og tyngdekraft.
- Vi tilrettelægger aktiviteterne ud fra årstiden og naturens mangfoldighed. F.eks. leg i sneen, spire, plante og høste.
- Vi udnytter naturens mange muligheder til at arbejde med barnets 7 sanser.
- Vi arbejder med bæredygtighed i børnehøjde. F.eks. affaldssortering og genbrug.
- Gennem vores færden i og brug af naturen giver vi barnet glæde og positive oplevelser, samt stimulerer og styrker barnets selvtillid og selvværd.
- Vi booster og følger børnenes egen nysgerrighed, mod og eksperimenterende tilgang

Fortælling: Vi var ude imens der faldt sne. Vi rakte tungen frem, så vi kunne mærke, at sneen var kold, og at det smagte som vand. Et barn tog lidt nyfalden sne i munden og syntes, det var koldt, men dejligt at sutte på. Vi talte om, at det var mystisk, det smager som vand, når det ikke er vand fra vandhanen, men sne fra skyen. Vi fandt ud af, at vi kunne lege med sne, som vi leger med sand. Da vi kom ind, fyldte vi en sandform med sne, hvor vi holdt øje med forvandlingen og mærkede, at sneen var kold og hård, da vi gik ind, men at sneen blev blødere og blødere og til sidst var sneen helt smeltet og var blevet til vand, som kunne hældes ud på bordet. Det var fuldstændig, som når vi spilder vand fra vores krus og det smagte også ligesådan. Børnene, som tidligere smagte på sneen, forstod nu bedre, hvorfor det smagte af vand, selvom det ikke kom fra vandhanen.

Kobling til læreplanstemaet: Dagplejeren er opmærksom på, at det måske er første gang, at børnene stifter bekendtskab med naturfænomenet sne og oplever snevejr, så hun viser dem, hvad sne er ved at inddrage dem og eksperimenterer og samtidig koble det sammen med det, der er kendt for børnene i forvejen. På den måde bliver det konkret og håndgribeligt for børnene samtidig med, at det danner grundlag for tilegnelsen af ny viden og erfaringsdannelse.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Fredericia Kommunes Børn & Unge politik bygger på, at alle uanset baggrund, køn, etnicitet og handicap har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et stimulerende læringsmiljø. Børn skal opleve tryghed og sikkerhed, og de skal udfordres og motiveres bedst muligt.

Læringsmiljøet i Dagplejen skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, så de derigennem opbygger tillid til egne potentialer. Børn skal støttes i at eksperimenterer med og håndtere følelsesudtryk, så det medvirker til at udvikle livsduelighed.

Dagplejen skal derfor invitere børn til at deltage i sammenhænge, hvor grundlæggende erfaringer med demokrati og dannelse skabes. De skal støtte børnene i at gå på opdagelse i deres eget og andres liv, ligesom de skal understøtte børnene i at være vedholdende, innovative og en del af et fælleskab.

I Dagplejen giver vi børnene tid og plads til at udforske ved at være nysgerrige sammen og nysgerrige på verden omkring os; vi ser forskellige ud, har forskellig hudfarve eller har forskellige kulturelle baggrunde. Vi understøtter de æstetiske læreprocesser, ved at børnene får kendskab til og mulighed for at kunne udtrykke sig kreativt gennem forskellige materialer og aktiviteter, der giver mulighed for at sanse og opleve gennem kroppen og derved gøre sig nogle nye erfaringer.

I Dagplejen betyder det at:

Kultur:

- Vi præsenterer barnet for mangeartede udtryksformer både kreativt og kropsligt.
- Vi tilrettelægger aktiviteter, der følger årstiderne samt danske højtider og traditioner.
- Samtidig er vi nysgerrige og har vi respekt for barnets individuelle baggrund, tradition og kultur.
- Vi bruger lokalsamfundet til forskellige kulturelle oplevelser: biblioteket, biografen, kirker osv.

Æstetik:

- Vi skaber og reflektere løbende over det fysiske læringsmiljø både inde og ude: små miljøer, overskuelig garderobe, hjemlige indbydende omgivelser samt udemiljøer der indbyder til leg.
- Vi arbejder med æstetik, indretning og børnemiljø ud fra barnet perspektivet.

Fællesskab:

- Vi præsenterer børnene for flere børnefællesskaber både i egen gruppe og i legestuerne.
- Vi tilrettelægger læringsmiljøet således, at alle børn bliver en del af et børnefællesskab på tværs af alder og udviklingstrin.

Fortælling: Der dyrkes yoga, og der gives massage. Den voksne masserer et andet barn, og straks går D. over og begynder at massere L. I løbet af massagen sætter den voksne ord på børnenes forskelligheder. At nogle har modermærker, at vores kroppe ser forskellige ud, at vi har forskellige grænser for berøring osv.

Kobling til læreplanstemaet: Den voksne giver børnene mulighed for kulturel erfaring gennem yoga og massage, hvorigennem hun skaber et trygt og godt læringsmiljø for børnene og viser dem vejen ved selv at være rollemodel og gå foran. Den voksne rummer, italesætter og giver plads til børnene og deres nysgerrighed på hinanden og de æstetiske oplevelser, aktiviteten giver dem. Herigennem lærer børnene både noget om sig selv men også at acceptere og respektere hinandens forskelligheder.

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

6 UDVIKLINGSPLANER

Dagplejen har ikke oprettet udviklingsplaner til denne læreplan.